

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-10-01

Vår referens

Paulina Franzén

Utvecklingssamordnare

paulina.franzen@malmo.se

Remiss DS 2024:13 Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst ASN-2024-17832

Sammanfattning

Promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst* (Ds 2024:13) föreslår en ny lag om socialtjänstdataregister. Syftet är bland annat att öka kunskapen om socialtjänstens insatser. Lagen reglerar övergripande vilka uppgifter som ska behandlas och ger Socialstyrelsen de rättsliga förutsättningar som krävs.

En kompletterande förordning ska tas fram som mer detaljerat reglerar vilka uppgifter som omfattas. Den nya lagen medför en betydande utökning av kommunernas uppgiftsskyldighet till Socialstyrelsen.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till en nationell reglering av socialtjänststatistik. För att införandet av lagen ska få önskat resultat krävs det att Socialstyrelsen tar fram en enhetlig standard för dokumentation och att kommunernas verksamhetssystem förbättras.

Socialstyrelsen måste involvera kommuner och leverantörer i alla delar av processen. Omställningen kommer att vara kostnadsdrivande och förutsätter att kommunerna får tillräckliga resurser för de ökade arbetsuppgifterna.

Förslag till beslut

1. Arbetsmarknads- och socialnämnden godkänner yttrandet avseende promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst*
2. Arbetsmarknads- och socialnämnden skickar yttrandet till Socialdepartementet.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse Remiss Ds 2024:13 Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst
- Yttrande Remiss DS 2024:13 Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst

Beslutsplanering

ASN beredning 2024-10-02

Arbetsmarknads- och socialnämndens arbetsutskott 2024-10-10

Arbetsmarknads- och socialnämnden 2024-10-24

Beslutet skickas till

Socialdepartementet, senast den 4 november.

Ärendet

Socialdepartementet lämnar i promemorian *Bättre förutsättningar för att utveckla en kunskapsbaserad socialtjänst (Ds 2024:13)* förslag till ett samlat regelverk för socialtjänstdataregister. Malmö stad är inte remissinstans men då frågan är av betydelse för socialtjänsten avger arbetsmarknads- och socialnämnden ett yttrande. Malmö stad har yttrat sig i frågan i samband med remissen gällande *Hållbar socialtjänst – en ny socialtjänstlag (SOU:2020:47)*.¹

Utgångspunkten har varit det förslag som lämnats i ovan nämnda betänkande. I uppdraget har ingått att analysera utformningen av en lag om socialtjänstdataregister. Det har även ingått att analysera och ta ställning till om kommunerna ska ges elektronisk åtkomst till sina egna uppgifter.

Syftet med uppdraget har varit att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar för den fortsatta utvecklingen av en kunskapsbaserad socialtjänst genom att stärka den nationella statistiken inom socialtjänsten.

I juni 2024 har regeringen beslutat att ge Socialstyrelsen i uppdrag att förbereda inför den nya lagen.² Socialstyrelsen ska även fördela statsbidrag för kostnader relaterade till förberedelserna 2024. Malmö stad kan rekvirera 771 914 kr, som ska fördelas mellan socialtjänstförvaltningarna.

En ny lag om socialtjänstdataregister

Promemorian föreslår en ny lag om socialtjänstdataregister. Lagen ger Socialstyrelsen förbättrade och tydligare rättsliga förutsättningar för sin personuppgiftsbehandling samtidigt som ett tillräckligt skydd för de registrerades personliga integritet säkerställs.

Ett socialtjänstdataregister är en rikstäckande samling av personuppgifter om socialtjänst hos Socialstyrelsen. Lagen innehåller allmänna bestämmelser om personuppgiftsbehandling.

I lagen begränsas för vilka ändamål personuppgifter i ett socialtjänstdataregister får behandlas av Socialstyrelsen. Lagen anger övergripande kategorier av personuppgifter och behöver kompletteras med en mer detaljerad reglering i form av en förordning.

¹ ASN 2020-12323

² [Uppdrag att förbereda inför en socialtjänstdataregisterlag - Regeringen.se](#)

En sekretessbrytande uppgiftsskyldighet införs för den som bedriver verksamhet inom socialtjänsten eller enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade. Den ska gälla oavsett om verksamheten bedrivs i offentlig eller enskild regi och bara omfatta uppgifter som redan finns dokumenterade i verksamheten.

Elektronisk åtkomst för kommunerna till de egna uppgifterna är inte lämplig

Det är inte lämpligt att kommunerna får elektronisk åtkomst till de uppgifter som de själva har lämnat till ett socialtjänstdataregister. Nyttan av en reglering bedöms inte proportionerlig jämfört med integritetsriskerna.

Det har framkommit att kommunernas huvudsakliga behov gäller tillgång till uppgifter från alla kommuner för att kunna göra jämförelser. Denna fråga omfattas inte av utredningens uppdrag.

Reglering i förordning

En förordning om socialtjänstdataregister ska innehålla mer detaljerade bestämmelser om innehållet i ett socialtjänstdataregister, uppgiftsskyldighet och åtkomst till personuppgifter. Uppgifter som föreslås ingå är;

- bakgrundsuppgifter som personnummer, kön, födelseår, folkbokföringsort och födelseort
- utredningsåtgärd och beslut
- insats och aktivitet
- aktualisering, orsak till insats, avslutsorsak
- uppgift av administrativ karaktär av betydelse för den utredning, prövning eller insats som en person får.

Uppgifter om mål, måluppfyllelse och resultat av insatser ska inte omfattas av uppgiftsskyldigheten, bland annat på grund av att det saknas objektiva mått för resultat.

Konsekvenser av förslagen

Genom ett socialtjänstdataregister stärks den nationella statistiken inom socialtjänsten. Kunskap om socialtjänstens verksamhet och insatser kan leda till mer effektiva insatser för enskilda. Förslagen bedöms bidra till de samhällsekonomiska vinster som förväntas följa av en ny socialtjänstlag generellt.

Ekonomiska konsekvenser för kommunerna

En utökad uppgiftsskyldighet innebär en utökad uppgiftslämnararbörda. Socialstyrelsen har i april 2024 redovisat ett uppdrag där myndigheten analyserat kommunernas förutsättningar och behov inför införandet av en socialtjänstdataregisterlag.

Flertalet kommuner behöver både utvecklad strukturerad dokumentation och bättre systemstöd. Socialstyrelsens räkneexempel uppskattar kommunernas kostnader till cirka 418 miljoner kronor.

Aktuellt förslag till lag föreslår en mer begränsad uppgiftsskyldighet än i det ursprungliga förslaget i betänkandet *Hållbar socialtjänst- en ny socialtjänstlag*. Promemorian bedömer därför att kostnaderna blir något lägre samt att det är fråga om en tillfällig omställningskostnad.

Kommunerna lämnar redan idag betydande uppgifter i form av mängddata till Socialstyrelsen på frivillig grund. Den tid som detta tar skulle vid en omställning till en utökad uppgiftsskyldighet frisättas, eftersom uppgifterna då skulle omfattas av uppgiftsskyldigheten.

Vissa delar av kostnaderna bör rymmas inom kommunernas befintliga ekonomiska ramar och innefattas i den löpande utvecklingen av informationshantering och digitalisering. Promemorian överläter åt regeringen att besluta om resurser och finansiering på grund av den osäkerhet som finns kring vilka kostnader förslagen kommer att leda till.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Lagen om socialtjänstdataregister föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Samtidigt ska bestämmelserna om uppgiftsskyldighet i 12 kap. 5 § socialtjänstlagen (2001:453) och 15 a § lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade upphöra att gälla och de till dessa bestämmelser anslutande förordningarna upphävas.

Övergångsbestämmelser införs som innebär att bestämmelserna om uppgiftsskyldighet ska tillämpas först från och med den 1 januari 2027.

Förvaltningens överväganden

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen har inhämtat synpunkter från hälsa-, vård- och omsorgsnämnden samt funktionsstödsnämnden i framtagandet av yttrandet. Förvaltningarna är i huvudsak samstämmiga i sina synpunkter.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen är positiv till förslaget om en reglering i lag av ett nationellt socialtjänstdataregister. Ökad kunskap om socialtjänstens målgrupper och insatser stärker socialtjänstens möjligheter att bedriva en verksamhet som bidrar till jämställda och jämlika levnadsvillkor, samt trygga uppväxtförhållanden för barn och unga.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen instämmer i beskrivningen av kommunernas utmaningar. En förutsättning för ett socialtjänstdataregister är att det finns en gemensam standard för all data som ska rapporteras, det vill säga enhetliga begrepp och en enhetlig struktur för dokumentation av behov, insatser och resultat. Socialstyrelsens förordning behöver tydligt definiera en sådan standard. Annars finns det en risk att det inte går att jämföra data mellan kommuner.

Socialstyrelsen måste inkludera både kommuner och leverantörer i hela processen kring att förbereda inför den nya lagen, ta fram förordning och gemensam standard. I nuläget saknas förutsättningar för rapportering av den utökade mängd information som föreslås. Socialtjänstens verksamhetssystem utgör ett hinder då de inte möjliggör uttag

av data för systematisk uppföljning och inlämning till kommande register. Kvaliteten på inrapporterade data riskerar att påverkas negativt om det blir en ökad administrativ belastning för kommunerna.

Som exempel kan nämnas inrapporteringen av mängdstatistik till Socialstyrelsen, som promemorian refererar till. Arbetsmarknads- och socialnämnden lägger uppskattningsvis 1000 timmar om året på att registrera, sammanställa, korrigera, och rapportera denna data till Socialstyrelsen. Socialstyrelsen måste förenkla hanteringen för kommunerna.

Att utveckla verksamhetssystemen kommer att vara kostnadsdrivande. Införandet av ett socialtjänstdataregister behöver ske stegvis och förutsätter att finansieringsprincipen tillämpas.

Det finns behov av förbättrad statistik för uppföljning på lokal nivå. Promemorian bedömer att utvecklingsarbetet som kommunerna behöver göra i samband med den nya lagen bör resultera i att de får bättre förutsättningar att använda sina egna data. Arbetsmarknads- och socialnämnden efterfrågar ett förtydligande av hur det ska leda till bättre förutsättningar.

Socialstyrelsens kartläggning visar att det finns olika förväntningar hos kommunerna som har svarat på frågan om behovet av en elektronisk åtkomst till de egna uppgifterna. Det hade varit önskvärt om det hade varit tydligt i kartläggningen vad en elektronisk åtkomst skulle kunna innebära, innan kommunerna skulle formulera behovet eller nyttan av den.

Promemorian nämner att det finns andra sätt att tillgängliggöra och dela data som är under utveckling. Även kring det hade det varit önskvärt med ett förtydligande av vad det innebär.

Arbetsmarknads- och socialnämnden tillstyrker förslaget om att utreda möjligheterna för Socialstyrelsen att få i uppdrag att regelbundet tillgängliggöra lokala eller regionala statistiska underlag för kommunerna, eller på annat sätt tillhandahålla aggregerade data för jämförelse.

Förslaget innehåller stärkta formuleringar och avgränsningar för att garantera den enskildes trygghet och säkerställa att registret är förenligt med dataskyddsförordningen. Det är en välkommen förändring jämfört med det ursprungliga förslaget i *Hållbar socialtjänst – En ny socialtjänstlag*.

Arbetsmarknads- och socialförvaltningen vill understryka vikten av att värna den enskildes rättigheter och integritet. De uppgifter som ska hanteras måste ha ett tydligt syfte och tydliga avgränsningar gällande omfattning och tidsperiod för lagring.

Ansvariga

Madeleine Moberg Enhetschef

Truls Hallin Avdelningschef
Britt-Marie Pettersson Förvaltningschef